

การเป็นข้าราชการ

โดย พระยาสุนทรพิพิธ

บรรยาย ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2504

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาร่วมในการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
ในวันนี้ ตามหัวข้อที่ผมได้รับมอบหมายให้ว่า "การเป็นข้าราชการ" ความประโยชน์
กว้างขวางมาก ถ้าหากว่าจะพูดกันโดยละเอียดก็ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ อีกประการหนึ่ง
ในการที่ท่านทั้งหลายได้มาประชุมกันถึง 11 ครั้งแล้วนั้น ก็ย่อมได้รับรู้ในเรื่องวิชาการ
ตลอดจนส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายและวิธีการปฏิบัติมาอย่างมากมายแล้ว เพราะฉะนั้นเรื่อง
ที่ผมจะพูดคิดว่าเพื่อความเหมาะสมแก่ท่านทั้งหลายในฐานะที่ยังหนุ่มแน่นอยู่ ยังจะเป็นกำลัง
ของชาติไปได้อีกนาน พึงคนแก่ซึ่งเคยทำงานให้แก่ชาติมานานแล้วเหมือนกัน เขาไปพิจารณา
ดูบ้างก็อาจจะเห็นประโยชน์ไม่มากนักเลย เพราะฉะนั้นเรื่องที่ผมพูดในวันนี้จึงตั้งใจว่า
จะเสนอเป็นข้อคิด ไม่ใช่วิชาการไม่ใช่ระเบียบการวิธีการอะไร แต่ว่าเป็นข้อคิด เพราะเหตุว่า
เราจะเป็นข้าราชการหรือบุคคลสามัญอย่างใดก็ตาม ทุกๆ คนก็น่าจะต้องมีความระมัดระวัง
ในการที่จะดำเนินชีวิต ดำรงชีวิตเพื่อความเจริญก้าวหน้าของเรา เพราะฉะนั้น ผมจึงคิดว่า
ที่จะให้ข้อคิดไว้สักสองข้อซึ่งจะเป็นประโยชน์ดังที่ผมกล่าวแล้ว

ในเรื่องการเป็นข้าราชการนั้น ผมก็อยากจะให้ท่านทราบถึงประวัติเสียก่อน ซึ่ง
บางท่านท่านที่อยู่ในขณะนี้คงไม่ได้ทราบบ้างประวัติของข้าราชการไทยแต่เก่าก่อนว่า เป็นมา
อย่างไร เพราะบางท่านจะไม่เห็นเหตุผลอะไรให้ท่านต้องคิดถึง แต่ผมคิดว่าถ้าเราได้คิด ก็รู้ไว้
ก็จะเป็นข้อคิดอันดีอย่างหนึ่งเหมือนกัน

คือว่าในสมัยโบราณนั้น การเป็นข้าราชการเป็น "หน้าที่" ต่างกับสมัยนี้ สมัย
นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2471 มาแล้ว ก็คือว่าตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
ฉบับแรกมาแล้ว การเป็นข้าราชการเกิดเป็น "สิทธิ" ของชาวไทย ในสมัยอดีตนั้นการ

เป็นข้าราชการนบน "หน้าท" ทรงลงมาจะนำพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาดำรงราชานุภาพพระองค์ทรงนิพนธ์ไว้ มาเดาให้ท่านทงทหายฟัง ท่านจะเห็นว่าวการณ์มันเป็นมาอย่างไร ถ้าผมไม่เอามาพูดในทน บางทท่านทงทหายไปอ่านพระนิพนธ์นหน้าทอาจจะได้คิดถึงว่าเป็นประวัคอย่างไร

ที่วสัสมัยโบราณคนไทยมี "หน้าท" เป็นข้าราชการนบกคือโดยมีระเบียบประเพณีว่า บุคคตทเป็นชายเมื่อมีอายุตั้งแต่ 18 ปี แปลว่ามีอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้วต้องเข้ารับราชการทกคน การเข้ารับราชการนบกคือวาเบองตนคองชนทระเบียบเป็นไพร่สัสม มีมุดนายเป็นเจ้ตังกคสำหรับใช้งาน ไพร่สัสมอนนเราอาจจะแปลว่า คือความเป็นข้าราชการเด้มหน้าทกันแล้วกมมุดนายเป็นเจ้ตังกคสำหรับให้ปฏิบัติราชการ แต่พออายุถึง 20 ปี อย่างในบัจจุบันก็เรียกว่าบรรลุนคภาวจะย้ายสัสมไปชนทระเบียบเป็นไพร่หลวงหมายคความคต้าย ๆ ว่ามารับราชการคองคพระมหากษัตริย์ คคต้องมารับใช้ราชการในราชธานี มีหน้าทเขาเวรทำงานบ้ตะ 6 เดือน ไม่มีเงินเดือน และคองเอาอาหารของตนเองมากนคด้วย น้เป็นข้าราชการแต่ทว่าไม่มีเงินเดือนและคองกินอาหารของตนเอง พวคเหล่านี้ทนามหน้าทในราชธานีเช่นว่ากรมช่างตั้น กรมเรือคั้น อะไรค่าง ๆ เหล่านี้ ในชีวิตของผเมืออยู่กับสัสมเด้จพระมงกุฎเกล้าทวงสัสมรายรมย์ก่อนทจะเส้จวราชย์ยังได้ประสัสมเหตุอนน คือว่าคนทจะใช้สัสมในวงสัสมสำหรับทำคความสัสมอะไรคคอะไรน้ไปจากกรมช่าง คือพวคทรับราชการสัสมคกรมช่างน้เองไปรับใช้สัสม พอมาถึงสัสมยกรุงชนบุรีกำหนดเวลาเขาเวรคตลงมาเหลือ 4 เดือน และเมื่อถึงคั้นสัสมยกรุงรัตนโกสินทร์เวลาเขาเวร หรือเรียกว่าเวดารับราชการคตลงเหลือ 3 เดือน ท่านกเห็นแล้ววว่าทกคนเป็นข้าราชการเมื่อถึงอายุฉกรรจ์คือว่า เมื่อมีอายุครบ 18 ปี

ในการทจะเข้ารับราชการหรือมาเขาเวรนหมการผ่อนผันหรือจวมเงินช้การผ่อนผันเหมือนกัน คือ

ประการท 1 ถ้าผู้ใดมีบุตรเข้ารับราชการ 3 คน ก็ให้พอพหน้าทราชการได้ น้ประการหนง อีกประการหนงเมื่อมีอายุครบ 60 ปีก็พนราชการ อีกประการหนงเมื่อเด้จคาราชการแทนคัวเป็นเงินบ้ตะ 18 บาท คือว่า ถ้าหากไม่อยากเป็นข้าราชการคคองเด้จเงินคาราชการบ้ตะ 18 บาท แต่ทว่าเด้จจนมใช้้อย่างน้ เมื่อเทียบคกับสัสมยเก้ กบทเราเป็นข้าราชการบัจจุบันคคองนึกคัวเป็นอย่างไร

คราวนพอดังรัชกาลที่ 5 เริ่มใช้พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร ร.ศ. 124 คือ พ.ศ. 2488 เงินค่าราชการลดลงเหลือบิตะ 6 บาท คือจำเมื่อเกณฑ์ทหารแล้วชายฉกรรจ์ ใดไม่ถูกเกณฑ์ แต่โดยหน้าที่เป็นพลเมืองของชาติจะต้องรับราชการออก แต่ถ้าจะไม่มา ก็จะต้องเสียค่าราชการบิตะ 6 บาท และเรื่องเงินค่าราชการนทานทั้งหลายที่อยู่ในทบวง ทานคงจะถูกเดี่ยมาแต่พวกมหรออาจจะมีจำเรื่องใดก็มี ซึ่งต่อมาถึงรัชกาลที่ 6 เรียกว่า เงินรัฐ- ชูปการ ต่อมาจนเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วมีประมวลรัษฎากรขึ้น เรื่องเงินรัฐชูปการนี้ จึงได้หมดไป

ท่านของคิดคิดว่า เงินค่าราชการนั้น ข้าราชการถ้าใช้ ข. ข้อง ก็เป็นคนของราชการ หรือเป็นข้าราชการ ค่าราชการที่ใช้ ค. คิด เป็นราคาของราชการ ในสมัยก่อนในระบบ สัมบูรณ์ญาติที่ชั่วร้ายที่ทานจะออกกฎหมายอะไรมา ถ้อยคำที่ใช้จะต้องมีเหตุมีผลที่มา คือ ถ้าใช้ ข. ข้อง ก็ถูกกว่าพวกเรานี้แหละเป็นข้าราชการ ถ้าใช้ ค. คิด ก็คือค่าราชการได้แก่เงิน ที่จะต้องเสียให้หลวงแทนการที่ไม่ไปเข้ารับราชการตามหน้าที่ ไม่ใช่เงินด้วย หรืออะไร ตามที่เข้าใจกัน ออกตัวออกด้วยว่าเราเป็นข้าราชการ ข. ข้อง ถ้าหากเราไม่ไปรับราชการ เราจะต้องเสียค่าราชการ ค. คิด ดังนี้ ในสมัยรัชกาลที่ 5 และที่ 6 เมื่อมีการเก็บค่าราชการ จากคนไทยแล้วจะมีการผูกป อกอย่างหนึ่งซึ่งทานทงอยู่ในทันทอจไม่มีใครเคยเห็นก็ได้ การผูกปนเราเก็บกับชาวจีน เพราะเป็นบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เป็นข้าราชการ เงินทุกคนที่มีอายุแต่ 18 ถึง 60 ปี จะต้องเสียเงินบิตะ 3 บาทในชนคน ถ้าจำไม่ผิด ต่อมาจนเป็น 4 บาท แล้ว จนมาถึงเลิกเงินค่าราชการเปลี่ยนเป็นค่ารัฐชูปการ นั้นแหละจึงเก็บ 6 บาทเท่ากันหมดทั้ง คนไทยคนจีน การผูกปนระมอชดงน เขาใหม่แดง ๆ มารดชอมมอผู้เสียเงินข้างหนึ่งเขา แล้ว ก็เขาครงมาผนกตครวตรงปมใหม่เป็นเครื่องหมายว่าได้เสียเงินแล้วไม่ต้องออกไปเสีย พดตระเวนเห็นเขาก็ไม่จับ เมื่อเห็นชอมมอไม่ผูกปนจึงจับ ค่าผูกปนถ้าจะเรียกว่าเสียด้วยก็คงได้ ถึงสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อเลิกเงินค่าราชการเปลี่ยนเป็นเงินรัฐชูปการ เก็บทงหน้ากันแล้ว การ ผูกปนก็เลิกไป และกล่าวได้ว่า ระบบการเป็นข้าราชการของพลเมืองทงไปก็เลิก โดยมีพระ- ราชบัญญัติเกณฑ์ทหารแล้ว หมายความว่ามุ่งเอาพลเมืองมาเพื่อใช้ในการทหารเท่านั้น การที่จะเกณฑ์พลเมืองมา ไม่ใช่เอามาใช้งานอย่างอื่น ๆ ด้วยตามที่เดามาแล้ว ทานทงหลาย คงจะมองเห็นได้ว่าประวัติข้าราชการเป็นมาอย่างไร และคำว่าข้าราชการ ข. ข้อง กับคำ

ว่ากิจการอย่างนั้น ๆ ที่จะเอาเงินเข้าห้องแทนนแทน ผู้ปฏิบัติงานก็ได้ส่งจดในเรื่องเหล่านี้ ตามกฎเกณฑ์ ซึ่งวิธีการเหล่านี้มาตลอดจนถึงรัชกาลที่ 5 ที่ 6 เช่นกำหนดผู้ใหญ่บ้านก็ได้ส่งจดได้ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตลอดมาแปลว่าไม่มีเงินเดือน เดือนเงินเดือนของข้าราชการ อย่างสมัยปัจจุบันที่จะได้กันเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2418 คือว่าตอนนั้นได้ตั้งหอรัษฎากรหรือ เรียกว่ากระทรวงการคลังขึ้น ข้าราชการในกระทรวงการคลังจึงได้รับเงินเดือนค่าจ้าง เป็นเงินเดือนก่อนข้าราชการอื่น ๆ กล่าวได้ว่ามีระบบเงินเดือนเกิดขึ้นเมื่อพ.ศ. 2418 โดย ข้าราชการกระทรวงการคลังได้รับก่อน แต่ต่อมาจนถึง พ.ศ. 2434-5 เมื่อจัดระบบราชการ บริหารแผ่นดินเป็นกระทรวงทบวงกรมขนตามแบบปัจจุบันแล้ว นั้นแหละข้าราชการจึงได้ รับเงินเดือนเป็นอย่างเดียวกัน

เมื่อระบบข้าราชการอย่างเก่าเลิกไปเพราะมีการเกณฑ์ทหารจนแล้วกลับมาจัดระบบ ราชการใหม่กระทรวงทบวงกรมขึ้น ตอนนั้นงานหนังสืออะไร ๆ ก็จะต้องทำกันเป็นหลักฐาน ไม่ใช่เขียน ๆ แล้วก็ไปเดียบไว้ข้างฝา มีการที่จะต้องเก็บหนังสือหนังสืออะไรกันแล้ว ตอนนั้น ก็เกิดขาดเสมียนพนักงานขึ้นนับตั้งแต่ปี 2435 มา ไม่มีเสมียนพนักงานพอที่จะปฏิบัติงานใน กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ก็เกิดต้องจ้างคนเรียนหนังสือ เพื่อที่จะเอามาเป็นเสมียนพนักงาน อย่างไม่ พ.ศ. 2435 ราชการต้องจ้างคนเรียนหนังสือเพื่อที่จะเอามาเป็นเสมียนพนักงาน ปัจจุบัน พ.ศ. 2504 เราเรียนหนังสือกันเพื่อหวังเป็นข้าราชการ ร้อยละ 90 นั้นเป็นนิสัยดึบ ๆ มา แต่ก่อนจ้างให้ไปเรียนแล้วกลับมารับราชการให้เงินเดือน ที่หลังเราก็เรียนไปทำอะไร ทำ ราชการ แม้แต่ลูกผมเองก็เรียนเป็นข้าราชการ ไม่ได้คิดจะเป็นพ่อค้าหรือลูกจ้างใครเลย เพราะนิสัยข้าราชการตั้งแต่สมัยโบราณติดมา เพราะฉะนั้นถึงมาปัจจุบันจะวางไปบ้างแต่ก็ เรียกว่ายังไม่มาก แต่ว่าเดี๋ยวนี้เขาไม่ต้องจ้างให้เรียนเราต้องจ้างตัวเราไปเรียนเอง แล้ว ก็เอามาเป็นข้าราชการ จะโทษใครไม่ได้ ประเดี๋ยวผมจะกล่าวต่อไปว่านิสัยนี้เอง นิสัย เกือบจะเป็นประเพณี

ตามที่กล่าวมาแล้วพอจะถือเป็นประวัติการเป็นข้าราชการของเราได้ และตั้งแต่ พ.ศ. 2471 เป็นต้นมา เมื่อมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับแรก "หน้าที่" ในการเป็นราชการหมดไป มาเกิด "สิทธิ" ในการที่จะเป็นราชการขึ้น เรียกว่าเข้าสู่ระบบ Merit System อย่างว่า เดิมนั้นเป็นสิทธิไปแล้วโดยระบบการปกครองและกฎหมาย ไม่ใช่

หนัก แต่เราก็ยังรู้สึกว่าเป็นหน้าที่อยู่เหมือนหน้าที่เราจะไปราชการ ฉะนั้นผมจะขอ
 พุดถึงข้าราชการปัจจุบันต่อไปและพูดตามความคิดความเห็น ว่าทำไมเราจึงอยากเป็น
 ข้าราชการ ขอบทมนต์บเนืองนิตย์มาอาจจะเป็นประเพณีบางอย่างหนึ่งแต่ก็ไม่ใช่เหตุผล
 ที่แท้จริงทีเดียว ผมคิดว่าความนิยมเหตุผลที่น่าจะเป็นความจริงอย่างอื่นตามที่ผมคิดเอาเอง ท่าน
 ทั้งหลายจะคิดอย่างไรไม่ทราบ คือความนิยมข้อใหญ่อยู่ ๓ ประการ ประการหนึ่งเราต้องการ
 ความมั่นคงในการดำรงชีวิต และเพราะเราต้องการความมั่นคงในการดำรงชีวิตเราจึงเป็น
 ข้าราชการ หรืออยากเป็นข้าราชการ อีกประการหนึ่งการเป็นข้าราชการนั้น มีเกียรติ
 มีอำนาจ ประการที่สาม การที่เราจะ ทำงานอย่างอื่น เช่น เป็นลูกจ้างเขา หรือประกอบ
 กิจกรรมโดยตัวของเราเอง ความรู้สึกมั่นคงยังไม่พอ ทั้งนี้ยังมีเหตุผลย่อยหลายประการ
 ซึ่งผมขอเรียนต่อไปคือในประการแรกเรื่องความมั่นคงในการดำรงชีวิตนั้นที่เราเป็นข้าราชการ
 มองเห็นชัด ๆ มีเงินเดือนเป็นชนชั้นอันดีอันมั่นคงให้ทางก้าวหน้าของเราเห็นได้ชัด ๆ
 ไม่มีขาดทุน นี้พุดถึงเรื่องเงินเดือน นอกจากนี้ยังมีบ้านนาบุญเป็นที่หวังในบั้นปลาย
 อันดีด้วยนัก คือ เราไปทำงานอย่างอื่นเช่นห้างหอบริษัทปัจจุบันแม้จะให้โบนัสให้เงิน
 บันผลอะไร ๆ ก็ตาม แต่ว่าเป็นการให้เป็นชั่วคราวชั่วคราวให้แล้วก็หมดไป แต่บ้านนาบุญที่ท่านให้
 เป็นเดือน ๆ เดือนหนึ่งหมด เดือนหนึ่งมี นเป็นที่หวังอันมั่นคง นอกจากนี้ การเป็นข้าราชการ
 ก็มีกฎหมายเป็นหลักประกัน นักมาตง ก.พ. เหมือนกัน คือถ้าหากเราจะต้องถูกผู้บังคับ
 บัญชาลงโทษก็ต้องมีการสอบสวนก่อน จะลงโทษตามอำเภอใจไม่ได้ และในกรณีนั้น
 ถ้าไม่มีหลักฐานว่าผิดก็ไม่มีใครลงโทษเราได้ หรือถ้าความผิดนั้นไม่ร้ายแรงก็ไม่มีใครเอา
 เราออกได้ นี่เป็นหลักประกันความมั่นคงใจเช่นนี้

ในประการที่สองความเกียรติมีอำนาจนั้นก็มี เช่น มีเครื่องแบบ มียศ มีโอกาสได้
 รับพระราชทานเหรียญ นี้แสดงว่าข้าราชการมีฐานะสูงกว่าสามัญชนแล้วใครจะไม่พึง
 ประสงค์ คนเราก็คงต้องการเป็นใหญ่เป็นโตมีอำนาจวาสนาได้เหรียญตราเครื่องยศด้วยกันทั้ง
 นั้น เครื่องแบบเป็นเครื่องแสดงว่าตำแหน่งมีอำนาจมีหน้าที่มีบุญวาสนาต่างกับประชาชน
 เห็นได้ชัด ข้าราชการบางตำแหน่งมีการปกครองบังคับบัญชาคนและยังมีอำนาจหน้าที่ตาม
 กฎหมายเสียอีกด้วย เช่นตำรวจ อำเภอ เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ก็มีอำนาจที่จะจับ

กุมคนได้ นอกจากนั้นผมเชื่อว่าทุกคนจะต้องคิดเหมือนผมในประการนี้ คือว่า เราเกิดมาในชาติของเราเราเป็นเจ้าของชาติ เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติของเราบ้างมิให้เสียแรงที่เราเกิดมา จริงอยู่ในการที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติของเราบ้างนั้น ราษฎรสามัญ บุคคลสามัญ ก็มีโอกาทำได้แต่ที่ว่ามันไม่ใช่หน้าที่ และไม่มีโอกาสดีเท่ากับการเป็นข้าราชการ เพราะฉะนั้น ข้อที่เราหวังที่จะทำประโยชน์เพื่อประเทศชาตินี้แหละ ผมนึกว่าท่านทั้งหลายคงจะมีความคิดตรงกับผมทุก ๆ คน

ท่านในส่วนตัวเกี่ยวกับกิจการอย่างอื่น เช่นว่า เราจะไปเป็นลูกจ้างเขานักคิดกันได้ตรงกันข้ามกับความมั่นคงที่จะเป็นข้าราชการ คือไม่มีความมั่นคง ไม่มีเกียรติ ไม่มีอำนาจอย่างทำราชการ และกิจการของบุคคลในครอบครัวในบ้านเมืองของเราในเวลานี้ยังมีไม่กว้างขวาง มันยังไม่ใหญ่โต ยังไม่พอจะเป็นสถาบันอันมั่นคงซึ่งใครจะไปหวังฝากชีวิต ฝากอนาคต ความดำรงชีวิตความมั่นคงมันจะปลอดภัยได้ นอกจากนั้นวิชาที่เราเรียนมาโดยมากมันเหมาะแก่การที่จะไปรับราชการ ไม่ค่อยจะเหมาะแก่การที่จะไปรับจ้างห้างหอบริษัทปฏิบัติ งาน นมนเป็นอย่างไร ด้วยเหตุผลอย่างไร ทั้งเหตุการณ์ที่ผมกล่าวก่อนแล้วที่ว่าจะเป็นด้วยประเทศที่ผั่งนัยเรา มาแต่โบราณ โบราณนั้น คงจะว่าคนที่มารับราชการเป็นคนทเห็นแก่ตัว หรือเป็นคนที่เขาแต่ได้อะไรก็ไม่ถูก ความจริงนั้นเพราะสภาพพฤติการณ์ทั้งหลายจนทำให้เป็นไปมากกว่า ผมกล่าวแล้วว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2435 เราชาติข้าราชการ เคยจนผมก่นกว่ายังมีช่องว่างที่บุคคลจะเข้าเป็นข้าราชการมาก แต่ว่าเข้าไปในอนาคตอันไม่ไกลนักเมื่อช่องว่างในราชการเต็มจนหมด ข้อนี้แหละจะเป็นมูลปัจจัยให้ต้องคิดเปลี่ยนนิสัยจิตใจอันนี้ไป และก็นิสัยที่จะถึงในอนาคตอันไม่ไกลนั้นผมคิดว่ากิจกรรมที่จะเกิดขึ้นใหม่ ๆ ก็คงจะมีความกว้างขวางมั่นคงยิ่งขึ้น คงจะมีกฎหมายวางระบบระเบียบต่าง ๆ พอที่จะให้เป็นหลักประกันแก่ผู้ที่จะไปทำงานในกิจการต่าง ๆ เหล่านี้ ให้เสมอกับข้าราชการได้ เมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนไปเช่นนั้น อุปนิสัยจิตใจก็จะถูกบังคับให้เปลี่ยนตามไปเพื่อความดำรงชีวิตอยู่ได้ ในขณะนั้นผมคิดว่ายังเป็นโรคคิของพวกเราที่ได้ทำราชการ ซึ่งยังมีโอกาสก้าวได้สบาย แต่ว่าในโอกาสข้างหน้ามันก็จะผิดจนแฉะดำมากจนทุกที ข้อนี้คงควรระวังไว้ด้วย

ก็ไม่ได้อะไร ไม่มีความพอกเพียร ไม่มีความอดทนอดหามานะ ผมคิดว่าชีวิตมันเป็นดั่งมด
 หนึ่ง แต่ด้วยความสุจริตความดีความงามความเจริญทั้งหลายก็เกิดตามมาเอง

ในด้านความประพฤติสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ผมเรียนแล้วบอกว่า ข้าราชการนั้น
 สูงกว่าสามัญชน ใครจะบอกว่าคุณเหมือนกันนะ ไม่จริงหรอก จริงเป็นคนเหมือนกันแต่ว่า
 ฐานะอุปกรณ์ต่างๆ เครื่องแต่งกายรถคุณอะไรต่ออะไรทั้งอำนาจหน้าที่มันแสดงว่าเรา
 สูงกว่าสามัญชน เพราะฉะนั้น ข้าราชการก็ควรประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับที่เป็นข้าราชการ
 เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน แทนที่แสดงว่าสูงกว่าสามัญชนตามฐานะ คือมีจิตใจสูง ถ้าเรา
 เป็นข้าราชการซึ่งเขาเห็นว่าสูงกว่าสามัญชนแต่เราไปปฏิบัติการหรือปฏิบัติตนเสมอสามัญชน
 หรือต่ำกว่าสามัญชนเขาก็ไม่ใช่คนสูง อีกประการหนึ่ง สำหรับเมืองไทยนั้นยังอีกนานนักหนา
 การปกครองจะเป็นระบบอะไรต่ออะไรก็ตามประชาชนจะต้องดูข้าราชการเป็นตัวอย่างทั้งนั้น
 อีกนาน กว่าประชาชนจะไม่ใช่ข้าราชการเป็นทพเป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้น ถ้าเราปฏิบัติตัว
 ให้สมกับเป็นข้าราชการนั้นแหละจะเป็นคุณอันดีทีเดียว ประชาชนจะเดินตามจะให้ความ
 เคารพนับถือ และเป็นความดีทั้งตัวเราและการทำงานที่เราปฏิบัติด้วย นั้นผมพูดอยู่ๆ ในฐานะที่
 ผมเป็นนักปกครองมา ถ้าหากว่าจะอธิบายถึงเรื่องนักเป็นเรื่องที่ยืดยาวเกินการไป เพราะ
 ฉะนั้นผมขอเรียนยาวๆ เมื่อเราอยากเป็นข้าราชการ เราสมัครเข้ามาแล้ว ชีวิตฝากไว้กับ
 ข้าราชการแล้วเช่นนั้น ทำไมเราจึงประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นข้าราชการไม่ได้ ไม่ใช่จะไปแสดง
 อำนาจ เกียรติยศ อะไรไม่ได้ ประพฤติความดีทั้งทางกายและทางใจให้เห็นอย่างสามัญชน
 เท่านั้น เพราะว่าเมืองไทยผมเรียนซ้ำอีกครึ่งหนึ่งว่าประชาชนยังต้องการข้าราชการเป็น
 ตัวอย่างเป็นผู้นำไปอีกนาน กว่าการศึกษาจะแพร่หลายไปยังชนบททองถิ่นทั้งหลาย ผิดสุดท้าย
 ความหวังที่ผมเรียนแล้วถึงเวลาออกปลดเกษียณจากราชการเราก็มานานานึกนึกเวียนวนอนกัน
 ผมนึกว่ายังมีข้าราชการอีกมากที่เป็นรุ่นเก่าๆนั้น ไม่เข้าใจชีวิตของตนที่ไปฝากไว้กับราชการ
 ท่านจะสังเกตเห็น เมื่อก่อนผมสังเกตเห็น อายุ 55 ปลดจรรยา ออกไปกินบำนาญ เดือนละ
 200-300 บาท แต่ว่า 3 เดือนพอกัน หลังก้อม เดินห้อย ราคีราคีนี้แห่งความเป็นข้าราชการ
 มันหมดไป นั่นอะไร ผมว่าคิดผิด ไม่ทำใจเสียก่อนว่าเรามาเป็นข้าราชการแล้วจะมีมันอยู่
 ที่ไหน จนสุดมันอยู่ที่ไหน หดงแต่ปัจจุบันเท่านั้น ผมคิดว่าอย่างนั้น เมื่อเราเข้ารับราชการเราก็ค
 รู้ว่าในนั้นรัชชคือบำนาญ นั่นแหละเป็นยอดของลาภ เพราะฉะนั้นเมื่อเราออกจากราชการ

เราได้รับบำนาญ เรากองชงชยัทหมายแล้ว สำหรับผมเคยคิดไว้เมื่อก่อนเป็นปลัดกระทรวง หรือเป็นอะไรได้รับบำนาญอย่างสูง 600 บาท ผมมีศอกไว้ว่า ผมใช้ค่าอาหารในบ้าน เดือนละ 300 บาท ค่าสำหรับลงไปโรงเรียนอีก 100 บาท ค่าสำหรับบูรณปฏิสังขรณ์บ้าน เครื่องใช้ไม้สอยอีก 100 บาท รวม 500 บาท อีก 100 เป็น pocket money ที่ผมเซฟอยู่แล้ว ผมจะไม่ค่อยไปได้เดือนไหนในเงินนั้นแล้วในไม่ช้าก็ปล่อยให้หลังค่อม เพราะหนี้ทางจิตวิทยา ผิดเพี้ยนเกินที่ควร แต่ความมาถึงตอนผมออกจากราชการเกี่ยวกับสงคราม เศรษฐกิจการเงิน ผันผวน เปลี่ยนแปลง เดือนละ 3,000 บาท ไม่พอกินแล้ว เกณฑ์คำนวณผิดไป กาดะ เทศะ มันผิดไป แต่ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ค่อยๆ เพิ่มบำนาญให้จึงพอถูไถไปได้ เพราะใครจะหวัง รวยจากบำนาญคงจะเป็นไปไม่ได้แน่ เพราะฉะนั้น ถ้าในทางจิตใจเราคิดว่าเราขึ้นมาเป็น ข้าราชการ จริงระหว่างที่เรายังไม่ออกเราก็จะต้องทำความดีให้เกียรติให้ได้เดือนชน เดือนตำแหน่ง แต่ว่าผลสุดท้ายก็ขอบำนาญ ถ้าเราขึ้นมาเป็นข้าราชการบำนาญพอ 59 ถูกออก ด้วยเหตุอื่น ไม่ได้บำนาญแล้วเท่ากับของตัวเอง ฉะนั้นต้องตั้งใจไว้ว่าเราจะไม่ฆ่าตัวเอง จะไม่ยอมทำผิดคดีร้ายจะอยู่ไปจนปลัดเกษียณแล้วก็เอาบำนาญให้ได้ คิดดังนั้นก็จะเป็นเพราะ บ้องกันตัว ไม่ให้เราไปทำผิดคดีร้ายอะไรค้ออะไร แต่ในที่สุดเราก็ควรจะภูมิใจได้ว่ามัน สัมความมุ่งหมายเกิดมาเป็นคนที่ได้ทำราชการเพื่อชาติบ้านเมืองแล้ว ในที่สุดก็ไปนอนกิน รางวัดอะไรอย่างนั้น

ผมพูดมาแต่ก่อนจะยืดยาว ทำยังไงเราจึงจะทำจิตใจของเราให้มั่นคงให้เขาตัวรอด ได้เกิดมา อย่าให้เสียชาติ ให้ชื่อว่าได้ช่วยชาติ แล้วช่วยตัวและยังจะเป็นเกียรติแก่วงศ์สกุล ลูกหลานต่อไปข้างหน้า ผมจึงขอเสนอข้อคิดแก่ท่านเป็นข้อสุดท้าย คือ หลีกเลี่ยงผิดเพียง คือ ไปรุดกตัญญูต่อตัวเอง ถ้าใครไม่คิดกตัญญูต่อตัวเองแล้วก็ต้องทำลายตัวเอง ผมอยาก จะสัมมุติว่าอย่างไรที่ไปทำผิดคดีร้ายอะไรต่างๆ ทั้ง ๆ ที่มาจนหน้าตาแล้วยังไปทำผิด คดีร้ายอะไรต่างๆ อีกในทางที่เป็นโทษ ในทางที่ผิดกฎหมาย ในทางที่ผิดศีลธรรมนั้น น่าจะได้ เรียกได้ว่าท่านเหล่านั้น ออกกตัญญูต่อตัวเอง เพราะอะไร เมื่อกี้ได้เรียนแล้วว่า กว่าจะท่านจะได้มา เป็นข้าราชการชั้นตรี ชั้นโท คลอดไปจนชนพิเศษ ท่านต้องลงทุนไปเท่าไร ท่านต้องเหนื่อย ยากตรากตรำเท่าไร ท่านต้องพากเพียรเรียนรู้อะไรเท่าไร ยิ่งกว่านั้น รับประทานโทษ บิดามารดา ต้องสูญเสียไปเท่าไร ในการอุปการะเลี้ยงดูจนเราได้มารับราชการ และตัวเราเองก็อยาก เป็นข้าราชการแล้วก็เต็มใจ ชงชยัทนี้เป็นเครื่องหมายสุดท้ายคือบำนาญ ก็แต่เห็นชัด แล้วทำไมไม่คู้ข้างหลังไม่คู้ขี้ตมมาทำอกตัญญูต่อตัวเราเองมาทำลายตัวเราเอง ไม่ต้องใคร

ด้นทรอกครับ เพียงกลัวว่าเราจะไม่ออกสัญญาต่อตัวเราเองเท่านั้น ก็คิดว่าเราจะทำอะไรให้มันผิดกฎหมาย ให้ต้องเสียตำแหน่งหน้าที่ ให้มันต้องถูกลดเงินเดือน ถูกภาคโทษภาคทัณฑ์อะไรนั้นแล้ว ผมคิดกตัญญูต่อตัวผม ถึงเวลาจะกินผมต้องกิน หิวผมต้องกิน คือผมต้องปฏิบัติให้ตัวผม เพราะตัวผมมีไข้หรือทำให้ผมได้กินบ้านานอยู่ไหนในเวลานั้น ผมจะมาออกสัญญาต่อตัวผมเองทำไม เมื่อเราไม่ออกสัญญาต่อตัวเราเองแล้ว เราก็จะไม่ออกสัญญาต่อราชการที่ให้เรามาดำเนินชีวิตได้เลี้ยงชีวิต ในที่สุดเราก็มักสัญญาต่อประเทศชาติ ที่เป็นถิ่นให้เราเกิดเราตาย ในคำสุดท้ายนี้ ผมก็ฝากใจเพียงเท่านั้น กรุณา กตัญญูต่อตัวเราเอง ต่อราชการที่ได้เลี้ยงชีวิตเรา ต่อประเทศชาติที่เราได้มามีชีวิตอยู่ เมื่อท่านทั้งหลายไม่ออกสัญญาต่อตัวเองแล้ว ความเจริญวัฒนา ความก้าวหน้าย่อมจะต้อง มาสู่ท่านให้มีความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ทั้งส่วนตัวและทั้งหน้าที่ราชการตลอดจนจะไป ถึงจุดหมายปลายทาง คือธงอันสุดท้ายที่ผมว่าคือไปนอนกินบ้านานอยู่ได้ ขอคิดที่ผมนำมาฝากในวณนทมนเทาน

แต่นกขอเรียนจากที่ได้ฟังอาจารย์ชูปกต่างเมื่อตระหนักและความจริงอาจารย์ชูปกก็ได้ กระซิบให้ผมทราบก่อนแล้วว่าตนเองนั้นกระพร่องกระแพร่งคือสุขภาพไม่สมบูรณ์และก็เป็นโรค ถ้าคิดด้วย แต่ได้เห็นความพร้อมเพรียงของท่านผมเกยรตหงหงาย ท่านบอกกับผมว่าแห่มท่าน เหลืองท่านจริงท่านคงใจระมกเขม่นแล้วพร้อมใจกันจริง เมื่อท่านเป็นอย่างนั้นแล้วผมถึงแม้ว่า กาดังจะเจ็บป่วยบ่อยอยู่ที่ไม่สบาย ๆ ก็คงเอาเต็มที ขอผมมกรู้สึกภูมิใจด้วยในความปฏิบัติ ต่มาแล้วของท่านหงหงายทุก ๆ คน ทำไมผมจึงต้องมาพดอยคใจด้วย ทำไมผมจะไม่ดีใจ เมื่อเห็นความดีงามของท่านข้าราชการทั้งหลายเป็นจำนวนมากก็เพราะว่าผมเป็นพลเมืองคนหนึ่ง ผมก็อยากให้ราชการบ้านเมืองเจริญเรียบร้อย ชาติเราจะได้มีความมั่นคง ถาวร ท่านหงหงายเป็นผู้บริหารกิจการมอานาจหน้าที่ในราชการ เมื่อท่านหงหงายมคณงาม ความดี แม้แต่ในการมาประชุมร่วมกันก็มาด้วยความเต็มใจมาด้วยความพร้อมเพรียงแล้วก็ได้ รับประโยชน์ไปทั้งในทางวิชาการและทางความสามัคคีเช่นนี้แล้ว ไม่ต้องพึงสงสัยว่าราชการ ของชาติจะตองคชน เมื่อราชการของชาติคชน ผมซึ่งเป็นพลเมืองของชาติคนหนึ่งย่อมจะต้อง คใจและภูมิใจเป็นของธรรมดา

ในสุดท้ายนี้ผมขอขุติและขอความดีใจจงมแต่ท่านหงหงายทวณทุก ๆ ท่าน

SUMMARY

"Being Public Servants"

by

Phraya Soonthornbibidh

An Address delivered at the Academic Conference on
Personnel Administration on Tuesday, October 3, 1961

Phraya Soonthornbibidh is a renown, highly respected former Minister of the Interior.

His speech draws from the thoughts and reflections of a man with over thirty years of public service. Its measure is thus not an academic or theoretical one, but were nearly the advice and counsel of an experienced and learned doer.

Until passage of the Civil Service Act of 1928 (B.E. 2471), public service in Thailand was regarded as a "duty" to be performed by all adult Thai males. At the age of eighteen every able-bodied male has to register as a "Prai-som" ("reserve") in one or another government department. He was then placed on the government rolls and served for two years under an official patron. At age twenty, he was enlisted as a "Prai-luang" ("Kings man") and was assigned to a public service department to perform the "Rachakarn" ("the affairs of the King").

He worked without pay for six months a year, usually for one-month periods on months. This was known as "Kow-deuan" ("literally to enter the month"). The term of service was reduced to four months during the Dhonburi regime (1768-1782), and was further reduced to three months in the early Ratanakosin period (1782 onward). One criterion of an able-bodied person was that the male had to be at least two and a half cubits (1.25 metre) in height.

There were three conditions upon which a person was discharged from the government service. First, he was discharged if he had three sons serving on the government rolls. Second, he was retired at the age of sixty. Third, he could substitute his term of service for payment of eighteen baht per year. The term for "Payment in lieu of Service" was "Kah-Rachakarn" ("price of the royal service"). Following promulgation of the Military Conscription Act in the reign of King Chulalongkorn, the amount was reduced to six baht and was collected only from those persons who were not drafted for military service. In the reign of King Wachirawud payment was referred to as "Ngern-Rachoopakarn" ("the money for supporting the

affairs of the State"). With passage of the Revenue Code following the Revolution of 1932, the System of paying in lieu of service was abolished,

Prior to 1932, Positions in the bureaucracy were accorded high prestige, power, rank, and honorific title. Though in earlier times they did not receive regular salaries from the government, they were allowed to collect fees for services rendered to the people and deduct a portion of the tax funds levied within their jurisdictions. They could also be free to use the services of the Prai-luang under their command. Little wonder that government officials were considered superior to commoners. Inevitably, this system accounts for the traditional longing of ambitious Thais to become government servants. This tradition continues effective today.

But we are in a different era now. Government employment is no longer a "duty", but a "right" to be won in competition with others. We still long, however to become government officials irrespective of the fact that we now have to struggle through college and university on our own funds. We might well ask: Why do we do it? Certainly a major part of the answer relates to the fact that government service still provides us with better security, better job advancement, and greater prestige and honor than can the private sector. Government officials are still regarded as "the elites", and, accordingly, leaders of society as well as mentors and guardians of the public. The public servant is still the person to be looked upon for help and guidance by the Thai people.

In this critical period of a rapidly changing world a period in which our country has pledged itself to march toward its avowed goal of democracy it is essential that public servants behave themselves in a manner designed to win the respect and confidence of the people. They must have faith in their profession and not abuse themselves; hence they will not abuse their duties and responsibilities. In other words, please be "grateful" to yourself. Consequently they will become loyal to themselves and their families, and finally to their nation in which they were born, live, and probably will die.

Thus a good public servant should look into the past when he feels compelled to commit an evil deed, and look into the future when he thinks of doing a good deed in order to better himself. If a government official behaves in such a way, he will be a useful Public Servant. And, correspondingly he will complete his work with honor, dignity and satisfaction. His just reward, fairly and honestly earned, the fruit of his years of faithful service, will be retirement and the opportunity to live in comfort during the final years of his life.

